

Denken is een goed instrument – en een slechte meester.

– *Alan Watts*

Inhoud

Inleiding
ix

Zen is nu
1

Dankwoord
129

Verder lezen
131

Bijdragen
135

Bronnen
139

Inleiding

Voor je ligt een nieuwe bundel met verhalen en anekdotes over Shunryu Suzuki. Het eerste boekje met verhalen, *Zen is hier*, was tientallen jaren geleden samengesteld, ongeveer een jaar na het verschijnen van de biografie van Suzuki, *Crooked Cucumber* (*Kromme komkommer*). In de jaren die volgden ben ik aan het materiaal blijven werken en heb ik nog meer herinneringen over hem verzameld die mensen altijd zijn bijgebleven en die je als lezer, denk ik, zou kunnen waarderen.

Veel van de bijdragen in deze bundel komen uit uitwisselingen die plaatsvonden in het Tassajara Zen Mountain Center tijdens *shosan*, een formele vraag-en-antwoordceremonie met Suzuki. In interviews, e-mails en gesprekken haalden Suzuki's leerlingen meestal herinneringen afkomstig uit een *shosan* aan, meer dan uit welke andere bron.

Shunryu Suzuki werd vaak Shunryu Roshi genoemd, *roshi* is een eretitel die 'eerbiedwaardige, oude, gerespecteerde priester' betekent. Hij is vooral bekend geworden door de boeken van zijn lezingen – met name *Zen Mind, Beginner's Mind* (*Met zen beginnen*), maar ook *Not Always So* (*Niets is zo*) en *Branching Streams Flow in the Darkness* (*Stromend in het donker*).

Voor mensen die nog nooit van Shunryu Suzuki hebben gehoord, of van wie het geheugen enigszins moet worden opgefrist met wat basale achtergrondinformatie, leek het mij het best om een deel van de inleiding bij *Zen is hier* toe te voegen. Maar eerst komen enkele van zijn leerlingen aan het woord.

Suzuki had een heel menselijke stijl. Hij deed nooit uit de hoogte. Hij was traditioneel, maar durfde ook risico's te nemen, wat hij ook zeker deed in het San Francisco van de jaren 1960 – alleen al door daarheen te gaan, door Tassajara op te richten, en nog veel meer. Ik heb sindsdien nooit meer zo iemand als Suzuki ontmoet.

Pauline Petchey

Ik hoor hem nog zeggen dat ieder onderricht van iedere boeddha altijd alleen bedoeld is voor dat moment, die plek en voor die mensen, of die persoon, en dat het altijd tekortschiet. Ook op het moment zelf schiet het tekort, al is het bijna volmaakt.

Toni (Johansen) McCarty

Hij legde niet de nadruk op onze kleine geest, op hoe we onszelf vermaken met denken, maar Suzuki Roshi leerde ons om 'big mind te cultiveren'.

Jakusho Bill Kwong

Suzuki Roshi zei dat we geen vragen moesten stellen over onze persoonlijke problemen, maar alleen moesten praten over dingen die met onze beoefening te maken hadden.

Sue Roberts

Ik heb Suzuki Roshi op drie manieren meegemaakt. Als een wat vermoeide, oude man; als een heel gecultiveerde man; en als zenleraar.

Steve Allen

Ik heb Suzuki Roshi nooit iets zien voorlezen tijdens zijn voordrachten, alleen soms keek hij naar een tekst waarover hij aan het spreken was. Hij zei wat er op dat moment in hem opkwam,

maar er was een aanwezigheid... alsof de soetra tot leven was gekomen.

Bill Lane

Suzuki Roshi is de meest bijzondere man die ik ooit heb ontmoet. Niemand anders komt in de buurt. Van Suzuki Roshi leerde ik dat zo iemand als hij kon bestaan. Anderen zeiden weleens hoe natuurlijk vloeiend zijn bewegingen waren, hoe hij zat en liep. Ik herinner me diezelfde kwaliteit in zijn antwoorden aan mensen. Hij antwoordde heel natuurlijk en eenvoudig, maar wel heel diep. Door naar hem te kijken kreeg ik een idee van wat het betekent om egoloos te zijn. Het leek erop dat hij niet als de meesten van ons allerlei zware gevoelens met zich meedroeg, maar toch putte hij uit zijn levenservaringen bij alles wat er gebeurde.

Janet Sturgeon

Hij zei vaak tegen me dat we een Amerikaanse zen moesten ontwikkelen. Hij is Japans, net als ik, maar hij wilde een Amerikaanse zen ontwikkelen, wat daar verder ook van is geworden.

Seiyo Tsuji

Een korte achtergrond – uit de inleiding bij Zen is hier

Shunryu Suzuki Roshi was een soto-zenpriester uit Japan. In 1959, hij was toen 55 jaar oud, kwam hij in San Francisco aan. Hij ging hiernaartoe om een congregatie van Japanse Amerikanen bij te staan in Sokoji, Soto Zen Mission, een tempel op Bush Street in Japantown. Zijn missie was echter veel groter dan zijn gastheren voor hem in gedachten hadden. Zijn droom was om de beoefening van wijsheid en verlichting van

de Boeddha zoals hij die van zijn leraren had geleerd, in het Westen te introduceren. Hij bracht degenen die zich aangetrokken voelden tot de filosofie van zen iets om te doen, namelijk *zazen* (zenmeditatie) en *zentraining* (de toepassing van zazen in het dagelijks leven). Al snel ontstond er een gemeenschap van leerlingen om hem heen. Velen van hen verhuisden naar appartementen in de buurt, zodat ze 's ochtends vroeg en 's avonds naar Sokoji konden lopen voor zazen.

In 1964 begon een klein groepje leerlingen dagelijks zazen te beoefenen in Los Altos, ten zuiden van San Francisco en er ontstonden andere groepjes in Mill Valley en Berkeley. Suzuki Roshi, zoals hij werd genoemd, bezocht iedere groep indien mogelijk een keer per week. Tot 1967 woonde hij uitsluitend in Sokoji, tot het Zen Mountain Center werd opgericht in Tassajara Springs, diep in de wildernis van Monterey County. Deze afgezonderde plek in de bergen was niet alleen het eerste boeddhistische klooster voor westerlingen, het brak ook met de traditie doordat mannen en vrouwen, gehuwd en ongehuwd er samen konden beoefenen. Dit is de plek waar veel bijdragen in dit boek zich hebben afgespeeld. In november 1969 verliet Suzuki Roshi Sokoji om het City Center op Page Street in San Francisco op te richten, een zencentrum waar mensen ook konden wonen. Daar stierf hij in 1971.

Voor Suzuki Roshi is de *zendo* of zazenruimte het hart van een zentempel. Daar kwam hij met zijn leerlingen samen voor zazen – wat vaak gewoon 'zitten' werd genoemd – formele maaltijden en diensten waarin de soetra's, boeddhistische teksten, werden geciteerd. Hier gaf hij ook zijn lezingen, die ook wel *dharmalezingen* worden genoemd. *Dharma* is een Sanskrietwoord voor de boeddhistische leer. Meestal werd er een of twee keer veertig minuten zazen beoefend, 's ochtends vroeg en 's avonds. Soms was er ook *sesshin*, dan werd er van

's ochtends vroeg tot 's nachts zeven dagen achter elkaar zazen beoefend. De beoefening werd alleen onderbroken voor korte wandelingen, diensten, maaltijden, lezingen en korte pauzes. Tijdens een sesshin had Suzuki formele privégesprekken met zijn leerlingen, deze worden *dokusan* genoemd. Suzuki's vrouw noemden we *Okusan*, wat Japans is voor 'vrouw'.

Suzuki sprak over de paradoxale, tweevoudige structuur van de werkelijkheid – vorm en leegte, relatief en absoluut, toen en nu. Net als Dogen, de stichter van soto-zen, onderrichtte hij dat zenbeoefening geen voorbereiding is voor iets anders, dat de beoefening verlichting is en niet iets dat daarnaartoe leidt. Natuurlijk moeten we rekening houden met de toekomst en plannen, maar we gronden onszelf in het onmiddellijke.

Suzuki moedigde zijn leerlingen vooral aan om zichzelf te zijn en om hem of de boeddhistische leer niet als een kruk te gebruiken. Tijdens een lezing zei hij: 'Je gedrag moet niet alleen op mondeling onderricht zijn gebaseerd. Je diepste natuur zal het je vertellen. Dat is de ware leer. Wat ik zeg is niet de ware leer. Ik geef je alleen maar een hint.' Hij zei dat zijn leer niet speciaal was. Het enige wat hij in mijn ogen deed, was proberen ons wakker te schudden.

Michael Wenger, die veel gewerkt heeft aan het lezingenarchief van Suzuki en aan publicaties van het San Francisco Zen Center, zei ooit dat hij een beeld had van Suzuki met pijl en boog, terwijl hij pijlen in de lucht schoot in de hoop dat ze op een doelwit zouden landen. Wij zijn allemaal zijn doelwit. Ik hoop dat enkele van de volgende pijlen op jou zullen landen.

David Chadwick

Sanur, Bali, Indonesië

6 januari 2020

ZEN
IS
NU

In een shosan-ceremonie liep ik naar Suzuki en vroeg: 'Wat nu?'

Hij zei: 'Moet je mij niet vragen. Nu is nu. Jij hebt jouw nu. Ik heb mijn nu. Daarom is nu zo belangrijk. Het gaat voorbij aan vraag-en-antwoord.'

Zen is niet iets waarover je praat. Het is ook iets om over te praten.

Een leerling zei tegen Suzuki dat hij dacht dat een bepaalde hoeveelheid ego noodzakelijk was en vroeg: 'Maar hoeveel hebben we nodig?'

Suzuki antwoordde: 'Net genoeg om ervoor te zorgen dat je niet voor een bus stapt.'

Ik vroeg Suzuki Roshi: 'Als ik in de keuken werk, voelt het alsof ik me in het hart van de beoefening bevind. Waarom moet ik zo veel zitten?'

Hij antwoordde: 'Zodat je geest steeds verder opengaat.'

観
心

Ik zei: 'Vanbinnen zijn een ja en een nee.'

Hij zei: 'Volg het ja.'

観
心

Een leerling zei dat er verontrustende beelden en gedachten omhoogkwamen tijdens zazen. Suzuki zei: 'Welke vogel er ook door de lucht vliegt, het maakt de lucht niets uit.'

Op een morgen aan het eind van zazen sprak Suzuki tegen de leerlingen die nog altijd met hun gezicht naar de muur gekeerd zaten over een oud onderwerp waaraan hij een nieuwe draai gaf: 'Als je wekker afgaat, moet je meteen uit bed springen. Je moet niet blijven liggen. Hoe kun je anders ooit de dood die altijd plotseling komt onder ogen zien? Maar spring niet uit je bed zoals ik vanochtend deed. Ik stootte mijn olielamp om.'

